

# ЗМІСТ

- 9 Вступ
- 12 Іван Гречко  
Три покоління львівських збирачів  
народного мистецтва

## КАТАЛОГ

- 16 Ікони на склі
- 88 Кахлі
- 162 Миски
- 208 Хрести
- 260 Свічники-тріці
- 328 Перелік ілюстрацій та есе
- 357 Про збирачів
- 358 Словник термінів
- 359 Показчик збірок

На південному заході сучасної України, на перетині Івано-Франківської та Чернівецької областей є невелика територія, котра і сьогодні залишається одним із найцікавіших етнокультурних регіонів Східної Європи. Тут тісно переплелися та продовжують взаємодіяти одразу декілька самобутніх малих культур, котрі за назвою основних етнічних груп, що населяють ці терени, окреслюють як гуцульську, буковинську та покутську.

Цікавий симбіоз та характерні особливості такого культурного анклаву формувались випродовж віків під впливом політичних, суспільних та кліматично-географічних особливостей. Як і вся Західна Україна, цей регіон є пограниччям, на котрому перетнулись і до сьогоднішнього дня активно взаємодіють християнська культура візантійського Сходу та латинського Заходу. Одночасно у місцевому етносередовищі у видозміненій формі донині активно побутують певні елементи поганства, віра в надзвичайні сили природи, що виявляється у шанобливому ставленні тутешніх людей до навколишнього оточення. Попри багаторічну роботу над вивченням етнографічної історії цього закутка України, її минуле надалі продовжує дивувати професійних дослідників та пересічних мандрівників.

Усі зазначені вище обставини неминуче позначились на характері, менталітеті, врешті, особливостях світосприйняття місцевого населення, що яскраво виявилось у творах мистецького характеру, зокрема у сакральній християнській символіці.

Випродовж всієї історії терени Гуцульщини, Буковини та Покуття перебували під різним політичним правлінням: принаймі від IX ст. були складовою частиною Київської Русі, згодом зазнавали тиску польських, угорських та румунських можновладців. Від XIV і до кінця XVIII ст. більшість цих теренів перебувала у складі Польського королівства. З 1774 року тут встановилася влада Австро-Угорщини. Зубожіле під гнітом кріпацтва українське селянство отримало шанс покращити своє становище в умовах панування освіченого абсолютизму. Австрійські економічні та політичні реформи багато зробили для морального піднесення місцевого українського населення, дали надію, викликали появу плеяди високовчених осіб, що опікувались народними інтересами. Одночасно посилювалось

зацікавлення власним історичним минулим, бажання зберегти та донести до нащадків найкращі духовні надбання. Спогад про політичне та культурне пов'язання із Австрією до сьогоднішнього дня сприймається серед місцевої людності із значним сентиментом.

Попри політичну належність до тієї чи іншої країни, кожна з означених частин цього регіону продовжувала зберігати свою історико-культурну самобутність. Особливо помітною вона була на Гуцульщині та Буковині. Будь-які спроби обмежити особисті свободи місцевої людності у поєднанні із спробами насильницького окатоличення, як правило, закінчувались протестами чи навіть повстаннями. Рух за національну та релігійну окремішність набув найбільшого загострення в другій половині XIX ст.

Своєрідність географічних умов регіону, брак достатньої кількості орної землі в його гірських та передгірських теренах змушували більшість жителів займатися випасанням дрібної худоби та працею на деревопереробних підприємствах. Наприкінці XIX ст. масового характеру набула трудова еміграція, головним чином до США та Канади.

З початком XX ст. на частині цих теренів спостерігався великий економічний бум. В окремих місцевостях активно провадилась розвідка та видобування нафти. Як наслідок, в етнокультурне середовище переважно сільського населення проникли зразки урбанізаційної культури. Попри те, у більшості випадків стиль щоденного життя надалі зберігав патріархальний та традиційний вигляд.

Найбільших політичних та культурних змін ця частина українських земель зазнала наприкінці першої та у другій половині XX ст. Після прилучення її у 1939 році до Радянської України, представники місцевої комуністичної влади всілякими способами намагались боротись із місцевим "націоналізмом" і релігією у будь-яких їх виявах. Влада вважала, що Церква є консолідуючою силою місцевого соціуму і своєю діяльністю піддає основи "нового світобачення". Переслідування Церкви та релігії виявились не лише у спробах насильницького запровадження атеїзму, але й у фізичному знищенні священиків та пам'яток сакрального характеру. Місцевий люд чинив владі збройний опір, особливо у гірських районах. Це спричинилось до того, що реально радянська влада була встановлена тут лише наприкінці 50-их рр. Під час руху опору значна частина цивільного населення зазнала політичних та фізичних репресій. Кілька десятків тисяч людей були насильно виселені у віддалені північні та східні регіони Радянського Союзу. Проводилась політика русифікації та денационалізації. Впродовж військових дій та репресій було цілковито втрачено значну частину зразків народного мистецтва.